

УДК [655.413:070]:004.89(100)

ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ МОДЕЛЕЙ ВИДАННЯ НАУКОВОЇ ПЕРІОДИКИ

М. І. Женченко

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Інститут журналістики,
вул. Мельникова, 36/1, Київ, 04119, Україна*

Розглянуто трансформацію моделей видання наукової періодики в умовах розвитку ініціативи відкритого доступу до наукових досліджень. Визначено поняття «оверлейного журналу» як нової моделі публікації наукових статей, описано форми співпраці редакцій оверлейних журналів та репозитаріїв, особливості формування змісту та переваги, які надає використання оверлейної моделі для всіх суб'єктів наукової комунікації. Запропоновано авторське бачення моделей видання наукових журналів у цифровому середовищі.

Ключові слова: *гібридні журнали, журнали відкритого доступу, журнали закритого доступу, оверлейні журнали, наукова періодика, постпринт, препринт, репозитарії.*

Постановка проблеми. Будапештська ініціатива відкритого доступу (BOAI), проголошена 2 грудня 2001 р. на міжнародній конференції, що відбулася в Інституті відкритого суспільства в Будапешті [8], стала каталізатором трансформацій традиційних практик редакційно-видавничої підготовки наукових журналів та сприяла появі нових моделей видання наукової періодики, що потребують вивчення та теоретичного узагальнення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Моделі поширення наукової інформації у цифровому середовищі, особливості функціонування оверлейних наукових журналів описували у своїх працях переважно зарубіжні вчені, зокрема: Крістін Антелман (Kristin Antelman), Джош Браун (Josh Brown), Алма Свен (Alma Swan), Пітер Субер (Peter Suber), Марк Шеуфен (Mark Scheufen), Марія Кассела і Лісія Калві (Maria Cassella, Licia Calvi), Сара Каллаган, Фіона Гевер, Пеплер Сам, Паул Гардакер і Алан Гадіан (Sarah Callaghan, Fiona Hewer, Pepler Sam, Paul Hardaker, Alan Gadian), Ольга Ро. Серед українських науковців до окреслених проблем зверталися Денис Солов'яненко, Олеся Мриглод, Тетяна Ярошенко. Віддаючи належне теоретичній і практичній значущості праць зазначених учених, варто зауважити відсутність у вітчизняній науці узагальнювальних досліджень, присвячених опису моделей видання наукової періодики, які виникли у результаті цифрових трансформацій наукової комунікації та розвитку ініціативи відкритого доступу до наукових досліджень, що фінансуються з державних бюджетів.

Мета статті — вивчення й опис моделей видання наукової періодики в умовах дигіталізації редакційно-видавничих процесів та розвитку руху відкритого доступу до наукової інформації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відкритий доступ як безкоштовний, швидкий, постійний повнотекстовий доступ в режимі реального часу до наукових і навчальних матеріалів, який реалізується для будь-якого користувача у глобальній інформаційній мережі та здійснюється переважно щодо наукових рецензованих журналів (http://ru.wikipedia.org/wiki/Открытый_доступ) забезпечується двома шляхами:

- 1) публікацією в журналах відкритого доступу («золотий» шлях);
- 2) через самоархівування (депонування) вченими своїх праць в інституційних чи тематичних репозитаріях («зелений» шлях).

Марк Шеуфен (Marc Scheufen), розмірковуючи про проблеми захисту авторського права в умовах відкритого доступу [12, с. 56], виокремлює три шляхи поширення наукової інформації: в журналах закритого доступу, журналах відкритого доступу та через самоархівування в репозитаріях (рис. 1).

Рис. 1. Бізнес-моделі видання наукових журналів (розробка Марк Шеуфен)

Традиційно наукові журнали існують за рахунок персональної або інституційної передплати, що й зумовлює закритий доступ до їхнього контенту. При переході до «золотого» шляху відкритого доступу видання статей оплачує автор або ж наукова установа на умовах абонентської плати за певну кількість публікацій. Видатки на редакційно-видавничу підготовку журналів відкритого доступу можуть також покриватися за рахунок установи-видавця (інституційне субсидіювання), коштами спонсорів чи за рахунок розміщення реклами (модель добре працює в галузі медицини) та шляхом реалізації паперових копій видання [1, с. 39].

Станом на квітень 2016 р. Директорія журналів відкритого доступу (Directory of Open Access Journals, <https://doaj.org/>) нараховувала 11 588 назв журналів із 136 країн, з яких більше ніж половина (7 244) доступні для пошуку на рівні статей, а загальна кількість статей становила 2,3 млн.

Рішенням Європейської комісії усі статті, які з'явилися у результаті досліджень, виконаних за проектом Horizon 2020, що фінансується з бюджету ЄС, повинні відразу передаватися у вільний доступ через публікацію в журналах за «золотою» схемою або розміщуватися в репозитарії протягом 6–12 місяців залежно від предметної сфери за «зеленою» схемою відкритого доступу (див. докладніше: <https://www.iprhelpdesk.eu/sites/default/files/newsdocuments/Fact-Sheet-Open-Access-to-Publications-and-Data-in-H2020-FAQ.pdf>).

В Україні найбільшим зібранням електронних версій наукових журналів і збірників наукових праць з вільним доступом до повних текстів є «Наукова періодика України», що формується Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського (НБУВ). Треба також згадати розроблену на основі програмного забезпечення Open Journal Systems однойменну видавничу систему для автоматизації роботи редакцій наукової періодики «Наукова періодика України» (<http://journals.uran.ua>), у межах якої функціонує платформа журналів відкритого доступу зі зручним по-статейним пошуком, до якої приєдналося вже 142 наукових журнали.

На перетині моделей закритого та відкритого доступу видавці експериментують з гібридними моделями бізнесу, пропонуючи відкритий доступ лише до частини публікацій у журналі, відтермінований відкритий доступ (зазвичай на 6–12 місяців або й рік). Популярною у західній практиці формою підготовки гібридних журналів є вільний вибір відкритого доступу, коли автор може обрати відкритий доступ до своєї статті у передплатному журналі, сплативши певну суму за редакційну підготовку матеріалу [12, с. 54].

Наукові журнали як важливий засіб наукової комунікації забезпечують реалізацію функцій реєстрації (авторської ідеї, відкриття, результатів дослідження); сертифікації (оцінювання та визнання якості дослідження); інформування (надання інформації про ідею широкому науковому загалу); архівування (збереження результатів роботи науковця для нащадків); заохочення автора шляхом цитування його праць і подальшого визнання.

Інституційні або предметні репозитарії — організована колекція цифрових документів та набір сервісів навколо цієї колекції, яка репрезентує результати наукових досліджень (окремих дослідників, інституції чи галузі загалом) у вільному, безперешкодному онлайновому доступі, а також забезпечує довготривале, надійне їх зберігання [5] — виконують лише чотири з п'яти перелічених вище функцій, адже вони не гарантують якості розміщених у них публікацій.

Негативними наслідками цифрової революції стало зосередження на формах споживання наукової інформації, а не на якості її виробництва, адже «серед гігабайтів циркулюючої інформації лише незначна частина заслуговує на увагу, і ця частина фільтрується зусиллями високоосвічених людей у рамках вивірених роками видавничих процесів» [2, с. 70]. Ефективним способом подолання цієї

проблеми вважаємо появу та розвиток оверлейної моделі видання наукової періодици.

Оверлейні (від англ. Overlay — накладання, другий пласт) програми активно використовуються у науковій комунікації, тому що вони:

1) створюють послуги, які допомагають опрацьовувати значний масив онлай-нової інформації;

2) зберігають час та зусилля науковців, вказуючи їм на особливий вид інформації;

3) пропонують нові способи упаковувати та використовувати інформацію.

Об'єднаний каталог кількох бібліотек, створюючи додатковий сервісний пласт, фактично є оверлеєм у цій інформаційній структурі. Прикладами оверлейних послуг є OAISTER — оверлей, який забезпечує об'єднану точку доступу до матеріалів репозитаріїв (<http://www.oclc.org/oaister/>) та RePec (<http://www.repec.org/>) — оверлей, який об'єднує бібліографічну інформацію про статті у галузі економіки. Ці послуги стосуються переважно бібліографічних даних, вони не звертають уваги на якість наданої інформації [7].

Завдяки «накладанню» видавничої послуги з рецензування, редагування і, за потреби, рекламування, яку пропонує бізнес-модель оверлейних журналів, репозитарії можуть брати активну участь у науковій комунікації, розширити спектр послуг, які вони надають науковому співтовариству.

Поняття «оверлейні журнали» (Overlay journals) вперше запропонував Паул Гінспарг (Paul Ginsparg) [11]. Науковці, прихильники відкритого доступу, пропонували різні варіанти визначення цього поняття: «журнал відкритого доступу, який використовує препринти, депоновані в архівах (переважно авторами), та здійснює їх експертне оцінювання... Оскільки оверлейний журнал не має власного апарату поширення прийнятих публікацій, а використовує вже чинні системи сумісних архівів, це мінімалістський журнал, який лише виконує функції надання експертної оцінки» [10]; «журнал гарантованої якості, зміст якого міститься в одному чи кількох архівах відкритого доступу» (визначення, подане на сторінці проекту Repository Interface for Overlaid Journal Archives (RIOJA) project) (<http://www.ucl.ac.uk/lis/rioja/>); «журнал, який не публікує оригінальних статей, а скоріш обирає статті, які існують в іншому місці, здійснює їх експертне оцінювання та пропонує результати як додаткову послугу для користувачів» [7]; «наукові видання відкритого доступу, майже завжди електронні, які публікують зміст, відібраний зі сховищ даних або інших відкритих джерел інформації» [3].

На підставі аналізу та узагальнення наявних визначень пропонуємо розглядати оверлейні журнали як нову та перспективну модель видання наукових статей, в основі якої лежить експертне оцінювання статей, депонованих шляхом «зеленого» відкритого доступу в репозитаріях, та представлення результату як додаткової послуги споживачам наукової інформації. Оверлейні журнали можуть бути відкритого доступу або ж використовувати передплатну модель для остаточної версії.

М. Кассела та Л. Калві описують безліч способів використання оверлейної моделі у видавничій практиці та наголошують, що завдяки зростанню кількості кон-

тенту відкритого доступу увага дослідників зміщується на рівень окремих статей, а оверлейні журнали дають змогу пропонувати інноваційні послуги і продукти, зокрема: розширення експертної оцінки, підтримку архівування та управління, бібліометричні послуги, аналіз використання окремих статей. При цьому видавці можуть стягувати плату за ці послуги окремо або надавати їх пакетом [10].

Більшість оверлейних журналів співпрацюють з найстарішим (створено 1991 р.) онлайновим сховищем препринтів відкритого доступу — репозитарієм arXiv.org (<http://arxiv.org/>) бібліотеки Корнельського університету (США). Станом на листопад 2012 р. сервер arXiv.org вміщував до 800 тис. робіт у галузі фізики, математики, комп'ютерних наук, біології, фінансів та статистики, до квітня 2016 р. кількість депонованих робіт зросла до 1, 1 млн.

Оверлейні журнали використовують різні способи взаємодії з репозитаріями, що ще раз підтверджує гнучкість оверлейної моделі видання наукової інформації, зокрема:

- 1) репозитарій лише розміщує архіви препринтів, які може використовувати оверлейний журнал;
- 2) репозитарій розміщує препринти та приймає на зберігання остаточні рецензовані та зредаговані версії статей, опубліковані в журналі;
- 3) репозитарії використовують як базу для зберігання матеріалів журналу онлайн.

Наприклад, український науковий часопис SIGMA (Symmetry, Integrability and Geometry: Methods and Applications) відділу прикладних досліджень Інституту математики НАН України, який оголосив себе оверлейним журналом сховища arXiv.org, до друку приймає лише ті роботи, препринти яких розміщені у сховищі arXiv.org. Отже, процедура подання авторами рукописів у SIGMA завжди повинна розпочинатися з їх депонування в arXiv.org. Веб-сайт SIGMA має гіперпосилання на репозитарій ArXiv, за яким можна переглянути статті із журналу. Якщо розміщена в ArXiv стаття прийнята до публікації у SIGMA, автор повинен надати в редакцію паперову версію та пароль доступу до статті в репозитарії, щоб редакція журналу могла замінити препринт на остаточну, опубліковану у журналі версію статті. Отже, SIGMA не лише отримує матеріали з репозитарію ArXiv, а й розміщує у ньому остаточні версії опублікованих у журналі статей.

Формуючи інформаційне наповнення номерів, оверлейні журнали використовують переважно препринти, представлені авторами у відкритому доступі онлайн в репозитаріях. Деякі ж вузькотематичні оверлейні журнали добирають у свої випуски постпринти — статті, які вже друкувалися на сторінках інших журналів, версії роботи зробленими за результатами проходження нею процесу наукового рецензування. Автори часто називають «постпринтом» остаточну електронну версію статті, яка опублікована у журналі [6].

Прикладом змістового наповнення оверлейного журналу за рахунок постпринтів є щомісячне електронне видання Lund Virtual Medical Journal (LVMJ), що видається Департаментом стратегічних комунікацій факультету медицини Університету Лунда (Швеція). Воно з'явилося як відповідь на необхідність підвищення

наочності проведених викладачами університету Лунда досліджень. Водночас із запуском журналу було створено інституційний репозиторій університету (на основі Eprints), в якому дослідники могли зареєструватися і самостійно архівувати свої публікації.

Формування номера відбувається у кілька етапів:

- 1) редактори журналу шукають статті викладачів університету в інституційно-му репозитарії та різноманітних журналах, виданих комерційними видавництвами;
- 2) редактор оцінює якість статей. Така оцінка може мати форму висновку одного редактора, кількох редакторів або ж повного процесу експертного оцінювання;
- 3) на основі матеріалів ресурсу SHERPA / ROMEO (<http://www.sherpa.ac.uk/romeo/>) редактор перевіряє, чи дозволяє видавець авторам саморархівувати опубліковані в його журналах статті (понад 70% видавців дають дозвіл на самоархівування постпринтів).
- 4) редакція журналу звертається до автора з проханням надіслати остаточну рецензовану версію статті [15].

Щомісяця редакція LVMJ обирає найкращу статтю (статтю місяця) серед опублікованих викладачами факультету медицини університету Лунд. Крім того, на регулярній основі популярні версії обраних статей публікуються англійською та шведською мовами.

Якщо статтю, опубліковану в іншому журналі, обрано «статтею місяця», редакція зв'язується з видавцем та просить дозволу на розміщення статті у вільному доступі в LVMJ (половина видавців дозволяють викласти статтю у вільному доступі).

«Стаття місяця», обрана відповідно до критеріїв відбору LVMJ, є головною особливістю цього щомісячного оверлейного журналу.

Отже, оверлейні журнали постпринтів друкують вже опубліковані раніше матеріали, проте за рахунок надання послуги експертної оцінки, об'єднання в одному журналі розпорошених у різних виданнях статей, вони дають читачам змогу ознайомитися з найкращими статтями з певної вузької теми чи проблеми, економлять час та зусилля науковців.

Зважаючи на описані вище принципи видання наукових журналів, пропонуємо уточнену схему актуальних моделей видання наукової періодики в умовах дигіталізації редакційних процесів та розвитку ініціативи відкритого доступу до наукових досліджень (рис. 2).

Висновки. Вплив інтернет-технологій на процеси наукової комунікації актуалізував появу і розвиток нових моделей видання наукової періодики: журналів відкритого доступу, гібридних журналів, оверлейних журналів. Перехід до відкритого доступу кардинально змінив бізнес-модель публікації наукових статей: платіжні функції перейшли від споживачів наукової інформації до її продуцентів, що не завжди позитивно відображається на якості наукових публікацій і є предметом активних наукових дискусій. І хоча говорити про повний перехід наукових журналів до відкритого доступу зарано, найближче майбутнє видання наукової періодики, на нашу думку, характеризуватиметься поступовими трансформаціями саме у межах «жовто-зеленого» спектру. Перспективним вбачається й упро-

вадження в Україні оверлейних моделей видання наукової періодики, які активно використовуються за кордоном та, за визначенням Джеймса Гендлера, є рідкісним випадком безпрограшного варіанту для видавців, авторів і читачів.

Рис. 2. Моделі видання наукової періодики (авторська розробка. — М. Ж.)

Зважаючи на викладене, потребує подальшого вивчення зарубіжний досвід використання моделей відкритого доступу, гібридних, оверлейних моделей у виданні наукової періодики, технологічні проблеми створення та функціонування гібридних і оверлейних журналів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мриглюд О. Українська наукова академічна періодика: ступінь «видимості» // Наука України у світовому інформаційному просторі / НАН України ; О. Мриглюд. — 2012. — Вип. 6. — С. 36–44.
2. Ро О. Осторожно, двери открываются // Книжная индустрия / О. Ро. — 2013. — № 6 (108), июль-август. — С. 68–70.
3. Солов'яненко Д. Академічні бібліотеки у новому соціотехнічному вимірі: Частина друга. Інфраструктура зберігання електронних науково-інформаційних ресурсів // Бібліотечний вісник / Д. Слов'яненко. — 2010. — № 5. — С. 8.
4. Ярошенко Т. Університетські бібліотеки України підтримують Ініціативу відкритого доступу до наукової інформації // Вища школа / Т. Ярошенко. — 2009. — № 7. — С. 64–75. — Електронна версія доступна: <http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/handle/123456789/553>.
5. Ярошенко Т. Зелений шлях відкритого доступу. Репозитарії та їх роль у науковій комунікації: перші двадцять років // Бібліотечний вісник / Т. Ярошенко. — 2011. — № 5. — С. 6.
6. Antelman K. Self-archiving practice and the influence of publisher policies in the social sciences / Kristin Antelman // Learned Publishing. — 2006. — Vol. 19. — №. 2. — P. 85–95.

7. Brown J. An Introduction to Overlay Journals [Electronic resource] // UCL Discovery / Josh Brown; University College London. — London, 1999-2016. — Available at: <http://discovery.ucl.ac.uk/19081/1/19081.pdf> [Last accessed: 11.04.2016]. — Title from the screen.
8. Budapest Open Access Initiative [Electronic resource] // Open Society Foundations : Building Vibrant and Tolerant Democracies : Web-site / George Soros. — Electronic data. — [New York, 2010]. — Available at: <http://www.soros.org/openaccess> [Last accessed: 11.04.2016]. — Title from the screen.
9. Callaghan S. Overlay Journals and Data Publishing in the Meteorological Sciences / Sarah Callaghan, Fiona Hewer, Pepler Sam, Paul Hardaker, Alan Gadian // *Ariadne : Web Magazine for Information Professionals* Issue. — 2009, July. — № 60. — Available at: <http://www.ariadne.ac.uk/issue60/callaghan-et-al/> [Last accessed 10.04.16]. — Title from the screen.
10. Cassella M. New journal models and publishing perspectives in the evolving digital environment [Electronic Resource] / Maria Cassella, Licia Calvi // *Proceedings of the World Library and Information Congress: 75th IFLA General Conference and Assembly «Libraries create futures: Building on cultural heritage»* (Italy, Milan, 23–27 August 2009). — Available at: <http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/13508/1/cassella-IFLA2009.pdf> [Last accessed: 11.04.2016]. — Title from the screen.
11. Ginsparg P. Winners and losers in the global research village [Electronic resource] // *Invited contribution for conference held at UNESCO HQ, Paris, 19-23 Feb 1996, during session Scientists's View of Electronic Publishing and Issues Raised, Wed 21 Feb 1996.* — Available at: <http://people.ccmr.cornell.edu/~ginsparg/blurb/pg96unesco.html> [Last accessed : 23.04.16].
12. Scheufen M. Copyright Versus Open Access: On the Organisation and International Political Economy of Access to Scientific Knowledge / Marc Scheufen. — New York Dordrecht London : Springer International Publishing, 2015. — 204 p.
13. Suber P. Guide to the Open Access Movement [Electronic resource] / Peter Suber. — Available at: <http://www.earlham.edu/~peters/fos/guide.htm> [Last accessed 20.04.16].
14. Swan Alma. Modelling scholarly communication options: costs and benefits for universities : report to the JISC, February 2010 // *University of Southampton Institutional Research Repository ePrints Soton.* — Available at: <http://eprints.soton.ac.uk/id/eprint/268584> [Last accessed 22.04.16].
15. Yvonne Hultman Özek. Lund Virtual Medical Journal Makes Self-Archiving Attractive and Easy for Authors // *D-Lib Magazine.* — 2005. — Volume 11, № 10. — Available at: <http://www.dlib.org/dlib/october05/ozek/10ozek.html> [Last accessed 22.04.16].

REFERENCES

1. Mryhlod, O. (2012), *Ukrainska naukova akademichna periodyka: stupin «vydymosti» Nauka Ukrainy u svitovomu informatsiinomu prostori*, 6, 36–44 (in Ukrainian).
2. Ro, I. (2013), *Ostorozhno, dvery otkryvaiutsia, Knyzhnaia industryia*, 6 (108), 68–70 (in Ukrainian).

3. Solovianenko, D. (2010), Akademichni biblioteki u novomu sotsiotekhniчному vymiri: Chastyna druha. Infrastruktura zberihannya elektronnykh naukovo-informatsiynykh resursiv, Bibliotechnyi visnyk, 6, 8 (in Ukrainian).
4. Yaroshenko, T. (2009), Universytetski biblioteki Ukrainy pidtrymuiti Initsiatyvu vidkrytoho dostupu do naukovoï informatsii, Vyscha shkola, 7, 64–75, Available at: <http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/handle/123456789/553> (in Ukrainian).
5. Yaroshenko, T. (2011), Zelenyi shliakh vidkrytoho dostupu. Repozytarii ta yikh rol u naukovii komunikatsii: pershi dvadtsiat rokiv, Bibliotechnyi visnyk, 5, 6 (in Ukrainian).
6. Antelman, K. (2006), Self-archiving practice and the influence of publisher policies in the social sciences, Learned Publishing, vol. 19, 2, 85–95 (in English).
7. Brown, J. (2009), An Introduction to Overlay Journals [Online]. Retrieved from <http://discovery.ucl.ac.uk/19081/1/19081.pdf> [Last accessed 11.04.2016] (in English).
8. Budapest Open Access Initiative (2010) [Online]. Retrieved from <http://www.soros.org/openaccess> [Last accessed 11.04.2016] (in English).
9. Callaghan, S, Hewer, F, Pepler, S, Hardaker P & Gadian A. (2009), Overlay Journals and Data Publishing in the Meteorological Sciences, Ariadne: Web Magazine for Information Professionals Issue [Online]. Retrieved from <http://www.ariadne.ac.uk/issue60/callaghan-et-al/> [Last accessed 10.04.16] (in English).
10. Cassella, M. & Calvi, L. (2009), New journal models and publishing perspectives in the evolving digital environment. World Library and Information Congress: 75th Ifla General Conference and Council, Milan, Italy 23-27 August 2009 [online]. Retrieved from <http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/13508/1/cassella-IFLA2009.pdf> [Last accessed 20.04.16] (in English).
11. Ginsparg, P. (1996), Winners and losers in the global research village. Invited contribution for conference held at UNESCO HQ, Paris, 19-23 Feb 1996, during session Scientists's View of Electronic Publishing and Issues Raised, Wed 21 Feb 1996 [Online] Available at: <http://people.ccmr.cornell.edu/~ginsparg/blurb/pg96unesco.html> [Last accessed 23.04.16] (in English).
12. Scheufen M. (2015), Copyright Versus Open Access: On the Organisation and International Political Economy of Access to Scientific Knowledge. New York Dordrecht London: Springer International Publishing (in English).
13. Suber, P. (2003), Guide to the Open Access Movement [Online], Retrieved from <http://www.earlham.edu/~peters/fos/guide.htm> [Last accessed 20.04.16] (in English).
14. Swan, Alma (2010), Modelling scholarly communication options: costs and benefits for universities : report to the JISC, February 2010 [Online]. Retrieved from <http://eprints.soton.ac.uk/id/eprint/268584> [Last accessed 10.04.16] (in English).
15. Yvonne Hultman Özek. Lund Virtual Medical Journal Makes Self-Archiving Attractive and Easy for Authors (2005), D-Lib Magazine [Online], 11, 10. Retrieved from <http://www.dlib.org/dlib/october05/ozek/10ozek.html> [Last accessed 22.04.16] (in Deutsch).

DIGITAL TRANSFORMATIONS OF ACADEMIC JOURNAL PUBLISHING MODELS

M. I. Zhenchenko

*Taras Shevchenko National University of Kyiv,
The Institute of Journalism,
36/1, Melnikova St., Kyiv, 04119, Ukraine
mizhenchenko@gmail.com*

The study addresses the models of academic journal publishing in the context of development of open access to research. The concept of “overlay journal” as a new model of scientific article publishing has been defined, the forms of cooperation of overlay journal’s editorial and repositories have been described, especially the formation of the content and benefits of the use of overlay model for all of scholarly communication. It suggests the author’s approach to models of academic journal publishing in digital environment.

Keywords: *Hybrid Journals, Open Access Journals, Close Access Journals, Overlay Journals, scientific journals, postprint, preprint, repository.*

Стаття надійшла до редакції 10.03.2016.

Received 10.03.2016.